

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 1/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., Ž., zastúpenej advokátom JUDr. Š. B., Ž., pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a pre namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Žiline vo veci vedenej pod sp. zn. 6 NcC 20/2009, ako aj jeho uznesením z 30. júna 2009 v uvedenej veci a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. októbra 2009 doručená sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a pre namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 6 NcC 20/2009, ako aj jeho uznesením z 30. júna 2009 v uvedenej veci.

Sťažovateľka uviedla, že je ako žalovaná účastníčkou konania vedeného na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 197/04. V priebehu konania (28. mája 2009) vzniesla námietku vylúčenia sudcu prerokujúceho danú vec z dôvodu zaujatosti. Krajský súd uznesením sp. zn. 6 NcC/20/2009 z 30. júna 2009 o námietke rozhodol tak, že sudca okresného súdu JUDr. Vladimír Kozáčik nie je vylúčený z prerokovania a rozhodovania sťažovateľkinej veci.

Sťažovateľka tvrdí, že označené rozhodnutie krajského súdu je arbitrárne a nespravodlivé. Krajský súd sa podľa nej nevysporiadal s existenciou zjavných rozporov medzi tvrdeniami sudcu okresného súdu, ktorého nestrannosť napadla, obsiahnutými vo vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti a obsahom príslušného súdneho spisu. Vo vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti zo 4. júna 2009 sudca okrem iného uviedol: *„K môjmu postupu pri odročení pojednávania dňa 20. 2. 2009 uvádzam, že predmetné pojednávanie som odročil aj z dôvodu, že neúčast' na pojednávaní ospravedlnila odporkyňa, ktorá ospravedlnenie osobne predložila dňa 20. 2. 2009 o 8:46 hod., teda 14 minút pred pojednávaním z dôvodu pracovnej neschopnosti...“* Sťažovateľka namieta, že ide o zjavne nepravdivé tvrdenie, pretože spomínané pojednávanie bolo nariadené na 24. február 2009, a nie na 20. február 2009. Ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní tak predložila nie 14 minút, ale štyri dni pred jeho začatím. Sudca okresného súdu vo vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti zo 4. júna 2009 taktiež uviedol: *„Nie som si vedomý, že by som pri vedení pojednávania porušil práva niektorého z účastníkov, najmä nie tým, že účastníci odmietli odpovedať na niektoré otázky zo strany právneho zástupcu odporcu...“* Sťažovateľka v tejto súvislosti namieta: *„Je z obsahu spisu – zápisnice z pojednávania zo dňa 4. septembra 2008, strana č. 4 preukázané, že navrhovateľka v rade 1/ odmietla odpovedať na otázku kto vykonával stavebné práce, ako aj to kde nakupovala stavebný*

materiál. Podľa § 131 ods. 1 OSP v spojení s § 131 ods. 2 OSP má aj navrhovateľka v rade I/ povinnosť zodpovedať na položené otázky a nič nezamlčovať.

Keďže navrhovateľka v rade I/ odmietla odpovedať na položené otázky ktoré sú významné pre rozhodnutie a sudca jej úmyselné nezodpovedanie bez ďalšieho akceptoval, zmarilo sa tým dokazovanie a taktiež sa zbytočne predlžuje súdne konanie (navrhovatelia klamú o stavebných prácach ktoré vykonali a na položené otázky odmietajú zodpovedať, pretože keďže stavebné práce neboli vykonané, nejestvuje ani žiaden doklad o zakúpení stavebného materiálu a snažia sa svoje tvrdenia preukázať svedeckými výpoveďami svedkov o ktorých nezaujatosti sú značné pochybnosti, napr. svedčiť má manžel navrhovateľky v rade I/ a jeho zamestnanec). Ak by súd trval na zodpovedaní týchto otázok a donútil k tomu navrhovateľku v rade I/ uložením poriadkových pokút a to aj opakovane uložených, bolo by vo veci rozhodnuté už na prvom pojednávaní a žalobu by musel súd zamietnuť...

Krajský súd v Žiline sa nezaoberal rozporuplnými tvrdeniami sudcu. Rozpor vidím v skutočnosti, prečo sudca neuložil poriadkovú pokutu navrhovateľke I/, keď je až okaté ako klame a keďže žalobu stavia na samých klamstvách, odmieta zodpovedať na otázky, ktoré by jednoznačne preukázali že klame, tým by sa podstatne uľahčilo dokazovanie a najmä by sa pozitívne ovplyvnila doba trvania konania a na strane druhej sudca uvádza, že konanie dlho trvá a konštatuje, že môj právny zástupca negatívne ovplyvnil dĺžku trvania konania. Prečo sudca na jednej strane akceptuje úmyselné predlžovanie konania navrhovateľmi a je zhovievavý k ich sťažovaniu dokazovania a na strane druhej bezdôvodne sankcionuje môjho právneho zástupcu?..." V tejto súvislosti poukázala sťažovateľka na uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Co 198/2009 z 30. júna 2009, ktorým bolo zrušené uznesenie okresného súdu č. k. 12 C 197/2004-238 z 28. apríla 2009 o uložení poriadkovej pokuty právnenému zástupcovi sťažovateľky (ako žalovanej) v konaní pred okresným súdom z dôvodu neúčasti na pojednávaní nariadenom na 28. apríl 2009. Krajský súd v zrušujúcom uznesení z 30. júna 2009 konštatoval, že právny zástupca žalovanej sa na pojednávaní nezúčastnil z dôvodu, že si to neželala sama žalovaná, ktorej pokyn bol pre právneho zástupcu „podstatný“ [§ 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov], pričom jeho neúčast' nemohla podstatným spôsobom sťažiť postup súdu vo veci, pretože okresný

súd mohol pojednávať a vykonať dokazovanie aj v neprítomnosti žalovanej a jej právneho zástupcu, ktorí sa k nemu mohli vyjadriť neskôr, v ďalšom priebehu konania.

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom domáhala rozhodnutia, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jej základných práv postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 6 NcC 20/2009, ako aj jeho uznesením z 30. júna 2009 v danej veci a taktiež priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka namieta porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože podľa nej je rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 6 NcC 20/2009 z 30. júna 2009 arbitrárne a nedáva odpoveď na všetky jej požiadavky, ktoré vzniesla proti sudcovi okresného súdu konajúcemu v jej veci vedenej pod sp. zn. 12 C 197/2004. Krajský súd predmetným rozhodnutím nevyhovel jej žiadosti o vylúčenie sudcu okresného súdu z prejednávania a rozhodovania v jej veci.

Krajský súd svoje rozhodnutie o tom, že sudca nie je vylúčený z konania, odôvodnil takto:

«Odporkyňa podaním zo dňa 28. mája 2009 vzniesla voči zákonnému sudcovi... námietku zaujatosti. Ako dôvody uviedla, že navrhovateľka I/ je známa pred súdmi pre jej dlhoročnú advokátsku prax. Z pojednávania v tomto konaní jednoznačne vyplynulo, že zákonný sudca jej pravdepodobne úmyselne nadržuje. Z odôvodnenia uznesenia Okresného súdu Žilina sp. zn. 12 C/197/2004 zo dňa 28. 4. 2009 vyplynulo, že hoci odporkyňa včas požiadala súd o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti, súd by aj napriek tomu pojednával. Podľa judikátu R 31/1995 choroba účastníka preukázaná lekársky uznanou práceneschopnosťou je dôležitým dôvodom v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. Ak účastník konania v takomto prípade požiadal včas o odročenie pojednávania, prejednanie veci v jeho neprítomnosti treba kvalifikovať ako odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. Poukázala na skutočnosť, že na základe žiadosti právnej zástupkyne navrhovateľov zo dňa 20. 2. 2009 o odročenie pojednávania vytyčeného na 24. 2. 2009 pre chorobu navrhovateľky I/, bolo pojednávanie súdom odročené. Okresný súd mal najmä s poukazom na rozhodnutie R 31/1995 odročiť pojednávanie vytyčené na 28. 4. 2009, keďže mu bola neúčast' odporkyne riadne a včas oznámená aj s odôvodnením; okresný súd mal následne telefonicky alebo faxom informovať účastníkov, ich právnych zástupcov, ako aj svedkov o odročení pojednávania, čím by bola zachovaná zásada hospodárnosti konania. Ako ďalší dôvod námietky zaujatosti odporkyňa

uviedla, že poriadková pokuta mala byť uložená navrhovateľom 1/, 2/ a 3/, z dôvodu, že títo na pojednávaní dňa 4. 9. 2008 a 21. 10. 2009 odmietli odpovedať na otázky odporkyne a jej právneho zástupcu, čím došlo k skomplikovaniu procesu dokazovania. Poukázala aj na to, že na pojednávaní, ktoré malo byť dňa 28. 4. 2009 mal okresný súd uložiť poriadkovú pokutu... , pretože sa neospravedlnila z neúčasti na uvedenom pojednávaní i napriek tomu, že jej právne zastupovanie skončilo dňa 29. 4. 2009. To znamená, že na pojednávaní dňa 28. 4. 2009 boli navrhovatelia zastúpení dvoma právnymi zástupcami, čo je v rozpore s ustanovením § 24 O. s. p. Zdôraznila, že samotný postup sudcu v konaní nemôže byť dôvodom na vylúčenie sudcu a nemá vplyv na jeho nestrannosť v konaní. Pokiaľ by však sudca postupoval v konaní spôsobom, ktorý je v rozpore s § 14 ods. 3 O. s. p., alebo spôsobom, ktorý Občiansky súdny poriadok neupravuje alebo neumožňuje, alebo tak, že by narušil rovnosť účastníkov v konaní, môže takýto postup sudcu vyvolať pochybnosti o jeho nezaujatosti v konaní a účastníkovi tak ostáva zachované právo na vznesenie námietky zaujatosti.

Zákonný sudca... vyjadril presvedčenie, že tu nie sú dôvody pre jeho vylúčenie z pojednávania a rozhodovania veci. Uviedol, že navrhovateľku 1/ pozná len ako advokátku, ktorá zastupuje účastníkov v civilných veciach. Bližší vzťah k nej nemá, mimo rozhodovacej činnosti sa s ňou ani s jej blízkymi osobami nestretáva. Nebol si vedomý toho, že by navrhovateľke 1/ úmyselne nadržoval. Pojednávanie dňa 20. 2. 2009 odročil aj z dôvodu, že neúčasť na pojednávaní ospravedlnila odporkyňa, ktorá ospravedlnenie predložila 14 minút pred pojednávaním. Svoju neúčasť ospravedlnil aj právny zástupca odporkyne a právna zástupkyňa navrhovateľky. Neúčasť na pojednávaní dňa 28. 4. 2009 ospravedlnila iba odporkyňa z dôvodu práceneschopnosti... Mal za to, že aj napriek tomu je možné pojednávanie vykonať a vypočuť volaných svedkov, pretože jej záujmy zastupuje právny zástupca, na strane ktorého okresný súd nezistil prekážky, pre ktoré by sa na pojednávanie nemohol dostaviť. Nebol tu teda dôvod nevykonať výsluch svedkov, ktorí sa na pojednávanie dostavili, pokiaľ by sa tohto pojednávania zúčastnil právny zástupca odporkyne a riadne zabezpečoval ochranu jej záujmov. Odporkyňa by sa mohla oboznámiť s priebehom pojednávania prostredníctvom právneho zástupcu alebo zo zápisnice. Nakoľko sa v pojednávanom prípade jedná o pomerne zložitú vec, o ktorej prebieha konanie už 5 rokov, pristúpil k ukladaniu poriadkových pokút, ktoré je možné v prípade nápravy

kedykoľvek odpustiť. Poukázal na skutočnosť, že predmetom návrhu na jeho vylúčenie sú procesné dôvody, týkajúce sa vedenia pojednávania, avšak obsahuje aj námietky týkajúce sa jeho subjektívneho vzťahu k účastníkovi konania, z ktorého dôvodu predložil vec na rozhodnutie nadriadenému súdu. Nebol si vedomý, že by na pojednávaní došlo k situácii, kedy účastníci odmietli odpovedať na niektoré otázky právneho zástupcu odporkyne.

Krajský súd, ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O. s. p.), rozhodol o vznesenej námietke zaujatosti tak, že sudca okresného súdu... nie je vylúčený z pojednávania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 12 C/197/2004.

Podľa § 14 ods. 1 O. s. p. sudcovia sú vylúčení z pojednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 14 ods. 3 O. s. p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o pojednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Nestrannosť sudcov je základným predpokladom na ústavné, zákonné pojednávanie a rozhodovanie vecí, ktoré zákon zveril do právomoci občianskoprávnym súdom.

Pochybnosť o narušení ústavnej zásady nestrannosti sudcu musí mať základ v jeho pomere k veci, k účastníkom alebo k ich právnym či zákonným zástupcom. Predpokladom vylúčenia sudcu z pojednávania a rozhodovania vecí je jeho určitý a kvalifikovaný pomer k pojednávanej veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom.

Konkrétny záver o takýchto pochybnostiach treba vždy vyvodiť z posúdenia a okolností konkrétneho prípadu. Pomer k veci sa chápe ako vzťah sudcu k predmetu konania a môže vyplývať najmä z priameho právneho záujmu sudcu na pojednávanej veci a na určitom výsledku konania. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu, ktorý by pri všetkej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia. Pomer k účastníkom konania a k ich zástupcom možno vnímať predovšetkým ako vzťah, ktorý môže kladne alebo záporne ovplyvniť objektívne rozhodovanie sudcu (príbuzenský alebo jemu obdobný vzťah, resp. priateľský alebo nepriateľský pomer).

Vzťah sudcu k pojednávanej veci alebo vzťah medzi sudcom a účastníkom (prípadne zástupcom účastníka) v zmysle § 14 ods. 1 O. s. p. musí objektívne, na podklade

konkrétnych relevantných skutočností, zakladať pochybnosť o nezaujatosti sudcu v prejednávanej veci. Kvalita tohto vzťahu musí predpokladať stratu objektívneho pohľadu sudcu na prejednávajúcu vec. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že dôvodom na vylúčenie sudcu nemusí byť samotný vzťah k účastníkovi konania, resp. jeho postup v konaní, ale predovšetkým jeho správanie vzbudzujúce pochybnosti o nezaujatosti. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre prijal zásadu, podľa ktorej spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná. To znamená, že v prípade vzniku akýchkoľvek pochybností o objektivite sudcu, musí byť tento vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

Hodnotiac dôvody zaujatosti, ktoré uviedla odporkyňa v námietke zaujatosti, dospel nadriadený súd k záveru, že nie sú naplnené predpoklady pre vylúčenie sudcu ... z prejednávania a rozhodovania veci. Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje totiž výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Vzhľadom k tomu možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci len výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

Nadriadený súd poznamenáva, že preskúmal námietku zaujatosti uplatnenú odporkyňou, a to aj napriek tomu, že obsahovala v podstate len tvrdenia ohľadom postupu sudcu v konaní o prejednávanej veci (§ 14 ods. 3 O. s. p.); okrem toho totiž neobsahovala iné skutočnosti, ktoré by bolo potrebné posudzovať v intenciách § 14 O. s. p. Samotný postup sudcu v konaní nie je dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, avšak aj pri tomto postupe môžu „neštandardným správaním“ sudcu vzniknúť pochybnosti o nezaujatosti, ktoré by mohli byť dôvodom pre jeho vylúčenie v zmysle § 14 O. s. p. Pri preskúmaní predmetných tvrdení odporkyne nadriadený súd nezistil také skutočnosti, ktoré by objektívne boli spôsobilé vyvolať pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu. Námietka prevažne obsahovala tvrdenia ohľadom procesných okolností prejednávanej veci, ktoré však boli predmetom rozhodovania o opravnom prostriedku (odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 12 C/197/2004-238 zo dňa 28. 4. 2009).

Podľa názoru nadriadeného súdu postup okresného súdu, na ktorý poukazovala odporkyňa, nie je objektívne spôsobilý vyvolať pochybnosti o nezaujatosti zákonného sudcu k odporkyni, resp. k navrhovateľom. Zákonný sudca je povinný v rámci výkonu svojej

funkcie každú vec pridelenú podľa rozvrhu práce prejednať a rozhodnúť nestranne, spravodlivo a na základe skutkového stavu veci. Musí zachovávať profesionálny prístup k svojej práci, zahrňujúci, okrem iného, aj profesionálny nadhľad, čo pri zachovávaní sudcovskej etiky dáva záruku nestranného a zákonného rozhodnutia, a to bolo v tomto prípade doteraz naplnené.»

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 14 ods. 3 OSP dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Právu účastníka súdneho konania na nestranný súd (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) zodpovedá ústavná povinnosť súdov prerokovať a rozhodnúť každú vec tak, aby voči účastníkom postupovali nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžali a objektívne posúdili všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má právomoc o nich rozhodnúť (mutatis mutandis II. ÚS 71/97, III. ÚS 24/05).

Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania, alebo na základe návrhu samotného sudcu. Súčasťou práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Základné právo na prerokovanie veci nestranným súdom zahŕňa v tomto smere iba povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (mutatis mutandis I. ÚS 73/97, III. ÚS 110/07).

Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, v danom prípade je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkol'vek pochybnosti o sudcovej nestrannosti. V prípade subjektívneho hľadiska sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersack v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva - ďalej len „ESLP“ z 1. októbra 1982).

Nie je možné uspokojiť sa len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti, ale je potrebné skúmať, či sudca poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska. Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností. Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti (III. ÚS 16/00). Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či je možné usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť (III. ÚS 24/05). Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či dôvod obavy je objektívny. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu.

Relevantná obava z nedostatku nestrannosti sudcu sa musí zakladať na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu podľa objektívnych symptómov, ako napr. objektívne okolnosti týkajúce sa statusu sudcu, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo objektívne okolnosti týkajúce sa jeho pomeru k veci, k stranám konania, k ich právnym zástupcom, k svedkom a pod. (mutatis mutandis III. ÚS 110/07).

Vychádzajúc z citovaných ústavných kritérií, prihliadajúc na sťažovateľkou uvádzané dôvody obsiahnuté v sťažnosti podanej ústavnému súdu a po oboznámení sa s obsahom napádaného uznesenia krajského súdu z 30. júna 2009 dospel ústavný súd k názoru, že skutkové a právne závery krajského súdu uvedené v napádanom uznesení z 30. júna 2009 nie sú arbitrárne ani zjavne neodôvodnené.

Krajský súd musel v rámci rozhodovania o predloženej námietke zaujatosti nevyhnutne posúdiť otázku zachovania spravodlivej rovnováhy medzi základným právom účastníkov súdneho konania nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy) a sťažovateľkou uplatňovaným nárokom na ochranu základného práva na nezávislý a nestranný súd (čl. 46 ods. 1 ústavy). Pri posúdení uvedenej otázky bolo podstatné, že existencia oprávnených pochybností o nedostatku nestrannosti sudcu musí byť založená na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Pochybnosti účastníka súdneho konania o správnosti procesného postupu zákonného sudcu v súvislosti s organizáciou postupu v konaní vrátane zaistenia jeho plynulosti prostredníctvom poriadkových opatrení, alebo v súvislosti s vykonávaním dokazovania nie sú samy osebe dostatočným dôvodom na vylúčenie sudcu z konania z dôvodu zaujatosti. Občiansky súdny poriadok reflektuje túto zásadu prostredníctvom ustanovenia § 14 ods. 3. Ochrany práva na spravodlivé súdne konanie vrátane práva účastníka na rovnosť v konaní, práva na právnu pomoc v konaní či práva na prerokovanie veci za svojej prítomnosti a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom sa účastník konania môže účinne domáhať prostredníctvom riadnych opravných prostriedkov, prípadne následne prostredníctvom

mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré sú svojím účelom a charakterom na preskúmanie procesného postupu súdu v konaní určené a z tohto hľadiska je ich využitie vhodnejšie v porovnaní so vznesením námietky zaujatosti [napr. § 201 a § 205 ods. 2 písm. a), b) a c) v spojení s § 221 ods. 1 písm. g) OSP; resp. § 237 OSP alebo § 241 ods. 2 písm. b) OSP ak je dovolanie prípustné v zmysle § 236 až § 239 OSP].

Námietky účastníka konania proti procesnému postupu sudcu v konaní by boli spôsobilé viesť k jeho vylúčeniu z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 OSP), len ak by k nim pristúpili ďalšie konkrétne a dostatočne závažné skutočnosti objektívneho charakteru, ktoré by po posúdení s prihliadnutím na procesný postup sudcu svedčili o jeho kvalifikovanom pomere k prerokúvanej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom, a tak by boli dostatočné založiť oprávnené pochybnosti o nedostatku nestrannosti sudcu.

V posudzovanom prípade žiadne takéto relevantné skutočnosti zistené neboli. Ani nepresnosť v skutkových tvrdeniach sudcu okresného súdu vo vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti zo 4. júna 2009 týkajúcej sa včasnosti ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní zo strany sťažovateľky nemá vplyv na podstatu dôvodov, na ktorých je založené rozhodnutie krajského súdu z 30. júna 2009 o nevyhlúčení sudcu okresného súdu z konania v sťažovateľkinej veci.

Sťažovateľka namietala zaujatosť sudcu z dôvodu nesúhlasu s jeho procesným postupom v konaní, o čom jednoznačne svedčí aj odôvodnenie sťažnosti podanej ústavnému súdu. Vzhľadom na to, že neexistovali žiadne ďalšie konkrétne a dostatočne závažné skutočnosti svedčiace o kvalifikovanom pomere sudcu k prerokúvanej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom, možno kvalifikovať interpretáciu a aplikáciu § 14 OSP zo strany krajského súdu v danom prípade za ústavne korektnú a jeho skutkové závery za dostatočné pre rozhodnutie vo veci.

Záveru krajského súdu v sťažovateľkou napádanom uznesení sp. zn. 6 NcC 20/2009 z 30. júna 2009, ako aj postup krajského súdu, ktorý vydaniu označeného rozhodnutia predchádzal, možno z uvedených dôvodov považovať z ústavného hľadiska za dostatočné a

relevantné. Ústavný súd sa nedomnieva, že by závery krajského súdu v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľkou označenými článkami ústavy a dohovoru. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Pokiaľ by sa v ďalšom priebehu konania objavili nové skutočnosti objektívne a dôvodne vzbudzujúce pochybnosť o nestrannosti a nezaujatosti sudcu konajúceho v sťažovateľkinej veci, môže sa sťažovateľka ochrany svojho práva na prerokovanie veci pred nezávislým a nestranným súdom domáhať vznesením novej námietky zaujatosti (§ 15a OSP), prípadne prostredníctvom opravných prostriedkov [§ 201 a § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s § 221 ods. 1 písm. g) OSP, resp. § 237 písm. g) OSP], o čom svedčí aj judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej: *„Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) O. s. p., posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti.“* (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2009